

Författare: Sara Eriksén

Lärosäte: BTH

Presentationsform: Presentation 30 minuter

Ugglan och friheten – Akademiskt lärarskap och den akademiska friheten

Vad betyder den akademiska friheten i och för universitetslärarens vardag? Hur tolkar och tillämpar vi akademisk frihet i vår praxis – och hur slår vi vakt om den? Är akademisk frihet över huvud taget relevant att tala om idag, när det gäller undervisningsverksamheten inom högre utbildning?

I den svenska Nationalencyklopedin (NE) ges en sammanfattande beskrivning av akademisk frihet som *”den marginal av frihet som institutioner inom utbildningsväsendet åtnjuter i förhållande främst till statliga organ, såsom regering och centrala ämbetsverk, men även till kyrkan.”* Akademisk frihet handlar alltså enligt NE sammanfattningsvis om styrning och ledning av högskolor och universitet, och om den grad av autonomi som medges för detta, främst i förhållande till staten. Ett aktuellt exempel kan vara om, och i vilken omfattning, staten ska blanda sig i en högskolelednings förberedande av beslut om nedläggning av ett specifikt campus.

Men debatten om styrning och ledning av högskolor och universitet är viktig inte bara för ministern för högre utbildning och forskning och utbildningsdepartementet, respektive för högskoleledningen och ledamöter i högskolestyrelsen på varje lärosäte. Här behövs också delaktighet från oss som är närmast berörda i vardagsverksamheten inom akademien; studenter, universitetslärare och forskare, liksom administrativ personal med inblick/utblick och expertis inom olika kärnområden i högskoleverksamheten. Hur hänger akademisk frihet och kollegialt inflytande i den akademiska verksamheten ihop, och har de någon betydelse för långsiktig kvalitetssäkring av verksamheten vid högskolor och universitet i Sverige idag? I den här presentationen, som är avsedd som ett debattinlägg, ges en inledande historisk tillbakablick över begreppet akademisk frihet. Internationella utblickar ger vid handen att akademisk frihet är ett mera mångfacetterat begrepp på många håll i världen än vad som framkommer i den svenska debatten. Den svenska debatten kring akademisk frihet ter sig över huvud taget anemisk och enkelspårig och är - enligt min bedömning - i akut behov av fler röster och vassare inspel från det akademiska verkstadsgolvet.

Referenser

Austin, I. & Jones, G. A. (2015) *Governance of Higher Education – Global Perspectives, Theories, and Practices*. Routledge

Eriksén, S. ”Se frågan om akademisk frihet i ett globalt sammanhang”, Debattinlägg i *Universitetsläraren*, 3 april 2016. <https://universitetslararen.se/2016/04/05/se-fragan-om-akademisk-frihet-i-ett-globalt-sammanhang/> (hämtad 2017-05-26)

Nationalencyklopedin, akademisk frihet.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/akademisk-frihet> (hämtad 2017-05-26)

